

Változások a doktori minősítő eljárásban

A doktori eljárás, amelynek során a Magyar Tudományos Akadémia testületei a tudományos habitus és egy benyújtott disszertáció alapján minősítik a pályafutásuk során jelentős tudományos teljesítményt nyújtó kutatókat, mindig is az Akadémia legfontosabb feladatai körébe tartozott. Az eljárásban részt vevő testületek szervezeti formája az idők során többször változott, azonban sokkal lényegesebb követelmény a minősítés mércéjének emelése, a nemzetközi standardokhoz közelítése. A legutóbbi szervezeti változtatás, amelynek révén a doktori eljárást tudományterületünkön ismét önálló bizottság keretében indítjuk meg az első szinten, a minősítés „minőségének” és alaposságának a jegyében fogant. Az új testület felállítása azt is célozta, hogy a közgazdaságtudományon belül – a korábbi gyakorlattól eltérően – ne egy szűkebb terület képviselői (a témához legközelebb lévő gazdaságtudományi bizottság tagjai) véleményezzék, hanem a különböző szakterületek (a közgazdaságtantól a munkagazdaságtanon át a szervezéstudományig) képviselőiből összeállított tudományos minősítő bizottság.

Az MTA IX. Osztálya e törekvések jegyében alakította meg a *Gazdaságtudományi Minősítő Bizottságot*, amely 2001. február 22-én tartotta meg alakuló ülését. A jelenlevők a következő három évre *Zalai Ernőt* választották meg a bizottság elnökének, *Csaba Lászlót* pedig alelnöknek. A bizottság további tagjai: *Augusztinovics Mária, Bélyácz Iván, Boross Zoltán, Chikán Attila, Ehrlich Éva, Gábor R. István, Héthy Lajos, Huszti Ernő, Kindler József, Kollár Zoltán, Kozma Ferenc, Kővári György, Lőrinczné Istvánffy Hajna, Makó Csaba, Marosi Miklós, Nováky Erzsébet, Parányi György, Román Zoltán, Sipos Béla, Szabó Katalin, Török Ádám, Vörös József.*

A Bizottság *évente kétszer* tart ülést doktori eljárás megindítása iránti kérelmek elbírálása céljából. A bizottság a doktori védés előtti habitusvizsgálat továbbfejlesztésére vonatkozó induló javaslat kidolgozására *ad hoc* bizottságot küldött ki. Az *ad hoc* bizottság javaslatának többszöri bizottsági vitája után megszületett az általános szabályozás kiegészítése. Az elfogadott kiegészítő, az eljárást pontosító és algoritmizáló dokumentumokat (amelyeket a jelentkezők automatikusan megkapnak) a szakterületünkön működő kutatók tájékoztatása céljából lapunkban is közzéteszük. Bízunk abban, hogy a növekvő követelmények nem elbátortalanítják, hanem színvonalasabb munkára sarkallják azokat a kutatókat, akik a közeljövőben pályafutásuk jelentős állomásaként doktori cím megszerzését tervezik.

Magyar Tudományos Akadémia, IX. Osztály Gazdaságtudományi Minősítő Bizottságának (GMB) szempontjai a doktori védés előtti habitusvizsgálathoz

1. Publikációs tevékenység

A habitusvizsgálat kiemelt szempontja a pályázó publikációs tevékenysége. Kérjük, hogy az előírt csoportosításban (könyvek, könyvrészek, tudományos folyóiratcikkek stb.) és formában (oldalszám stb.) nyújtsa be *publikációs listáját*.

Tudományos publikáción a szakmában lektorált és közöltnek tekintett alkotást értünk, amelyből megismerhetők a benne foglalt új tudományos eredmények. Tipikusan ilyen a megjelent vagy közlésre elfogadott, új tudományos eredményeket is tartalmazó könyv vagy cikk. Amennyiben nem (vagy még nem) ténylegesen megjelent közleményről van szó, kérjük mellékelni az elfogadási nyilatkozatot.

A bizottság hangsúlyt helyez arra, hogy a publikációk között kellő számban legyenek rangos, széles olvasótáborral rendelkező, nemzetközi folyóiratokban megjelent cikkek és/vagy idegen nyelven kiadott könyvek is. Az értékelés során előnyben részesíti az önállókat a közös dolgozatokkal szemben, és kiemelten értékeli a pályázónak a kandidátusi, illetve a PhD fokozat megszerzését követő (utolsó 10 év) tevékenységét.

A bizottság szükségesnek tartja, hogy a jelentkező legalább egy önálló (vagy társszerzőkkel két), jelentős terjedelemben új tudományos eredményeket felmutató (nem csak reprodukáló) szakkönyvet vagy monográfiát jelentessen meg. Minimumkövetelmény, hogy a pályázónak legyen legalább egy önálló vagy két társszerzővel írt (nem csak reprodukáló) szakkönyve vagy monográfiája, és kellő számú (mintegy 13-15) lektorált szakfolyóiratban, illetve lektorált szakkönyvben közölt cikke, köztük rangos folyóiratokban és idegen nyelven közölt dolgozatok. (Kevésbé széles körben ismert folyóiratok, illetve szakkönyvek esetén, kérjük, mellékelje a kiadvány fontosabb paramétereit – szerkesztők, tartalomjegyzék stb. – tartalmazó belső lapok másolatát.)

2. Hatás, nemzetközi elismertség, iskolateremtés

Ezek megítélése – más tényezők mellett – részben a *hivatkozási listán* alapul. A lista csak mindenki által már hozzáférhető publikációkat tartalmazhat, tehát közlésre elfogadott dolgozatot (könyvet) még nem. Ne tartalmazzon *önhivatkozásokat*, még a társszerző önhivatkozásait sem, azaz például, ha közös cikket idéz a szóban forgó cikk társszerzője. Minimumkövetelmény, hogy legyen legalább 25–30 különböző hivatkozása, és azok között legalább 10 „*minőségi*” idézés. (Elismert könyvben, referált folyóiratbeli cikkben szereplő, érdemi idézés, amely nemcsak megemlíti, hanem például továbbfejleszti, tárgyalja, alkalmazza a jelölt eredményeit). Kérjük, *dokumentálja* tíz ilyennek tartott hivatkozás minőségi jellegét (a pályázatához mellékelje a hivatkozó publikációkat vagy azok megfelelő részét).

3. Részvétel a tudományos továbbképzésben és minősítésben

A habitusvizsgálat során a bizottság az oktatási tevékenységet önmagában nem vizsgálja, de korlátozott mértékben figyelembe veszi a tudományos utánpótlás nevelésében felmutatott tevékenységet: doktori (kandidátusi) képzésben folyamatosan végzett oktatói, témavezetői, programvezetői/szervezői tevékenységet, a vezetése alatt készült és sikeresen megvédett disszertációkat (nyertes tudományos diákköri dolgozatokat), rendszeres (opponensi) részvételt a tudományos minősítésben stb.

4. Kutatási projektek, gyakorlati alkotások

A bizottság a habitusvizsgálat során korlátozott mértékben figyelembe vesz olyan hatásban jelentős gyakorlati alkalmazásokat és alkotásokat is, amelyek nem jelentek meg tudományos publikációkban, de dokumentáltak és minősítettek. Ugyanígy figyelembe veszi a kutatási pályázatokon elért sikereket, valamint a sikeres kutatósszervező tevékenységet is.

5. Rangos tudományos közéleti tevékenység

Jelentős országos vagy nemzetközi súlyt képviselő tudományos testületi tevékenység (akadémiai jellegű tudományos társaságokban viselt tisztség vagy megszerzett tagság), illetve hazai vagy nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottsági (tanácsadó testületi) tagság. Kérjük, hogy *szakmai életrajzában* megfelelően domborítsa ki és dokumentálja a 4–6. pontokban jelzett tevékenységét, eredményességét.

6. Az eddigi tudományos munka bemutatása

A kifejtett tudományos munka színvonalának megítélése alapvetően a pályázó által megjelölt, és a bizottsághoz három példányban eljuttatott, 7-10 *kiemelt tudományos publikáción* alapul. (Az elbírálásra benyújtott kiemelt publikációk között elvben könyv is lehet, de az olyan könyv, amely rendszerint nem csak a szerző saját eredményeit tartalmazza, elbírálása a referálók és a bizottság munkáját lényegesen megnehezíti.)

Kérjük, hogy *saját maga is értékelje* – legfeljebb 10 oldal terjedelemben – a benyújtott kiemelt publikációkban megfogalmazott fontosabb eredményeit: a lényegüket megfogalmazva, elhelyezve az adott tudományterületen (előzményei, jelentősége, hatása), utalva a probléma nehézségére stb.

7. Pontozáson nyugvó előszűrés

A bizottság a fenti szempontok alapján pontszámokkal is értékeli a pályázókat, és a kialakult összpontszám alapján előzetesen szűri őket.

Tekintettel az előzmények hiányára és kvantitatív értékelésekben rejlő bizonytalanságokra, a bizottság *kísérleti jelleggel (2002. június végéig)* a következő oldalon szereplő táblázatban felsorolt mértékek szerint pontozza a pályázók felmutatott eredményességét, és az érdemi értékeléshez minimálisan teljesítendő küszöbértéket viszonylag alacsonyan, *300 pontban* szabta meg. (A táblázatban jelzett mértékek és előírások között vannak elérendő minimális, illetve elérhető maximális mértékek. Ezzel a fenti szempontok között tökéletlen helyettesítést tettünk lehetővé és szabályoztunk.)

A pontozás természetesen nem helyettesíti a pályázók tudományos habitusának *érdemi és komplex értékelését*. Ezt azonban a bizottság csak a 300 feletti összpontszámot felmutató pályázók esetében végzi el. A fenti minimálisan előírt küszöbérték alatt a bizottság a tudományos habitust nem tekinti kielégítően dokumentáltnak, és az adott pályázó esetében nem támogatja a doktori folyamat elindítását. A bizottság a fenti eljárást alkalmazza minden olyan pályázat esetén, amelyet *2001. február 26-a után* kapott meg elbírálásra.

A szempontokat összefoglaló táblázat

Figyelembe vett szempontok		Pontszám ¹
1. Publikációk	Magyar nyelvű, lektorált, az idegen nyelvű	*10
A) Folyóiratcikkek (legalább két idegen nyelvű)	összefoglalója alapján nemzetközileg referált, vezető hazai szakmai folyóiratban megjelent cikk vagy tanulmány (lista kell)	
	Idegen nyelven megjelent cikk nemzetközi szerkesztőbizottságú, lektorált, kiemelkedően, illetve széles körben elismert folyóiratban	(AB kat.) *15 (CD kat.) *12
	Egyéb szerkesztőbizottsággal rendelkező, lektorált (nemzetközi vagy hazai) szakfolyóiratban megjelent cikk	*5–8
B) Monográfia, szak-könyv (írás, szerkesztés) ²	Magyar nyelvű könyv írása (társszerzővel)	*25–35 (*15–20)
	Idegen nyelvű könyv írása (társszerzővel)	*30–40 (*15–25)
	Magyar nyelvű könyvrész (tematikus gyűjteményes kötet, lektorált, válogatott konferenciakiadvány is figyelembe vehető)	*5–10
	Idegen nyelvű könyvrész (tematikus gyűjteményes kötet, lektorált, válogatott konferenciakiadvány is figyelembe vehető)	*5–15
	Magyar nyelvű könyv (társ)szerkesztése	*3–10
	Idegen nyelvű könyv (társ)szerkesztése	*5–15
1. A)–1. B)		minimum 190
2. Független hivatkozások	Idegen nyelvű kiadványban	*2,5
	Magyar nyelvű kiadványban	*1,5
2.		minimum 50
3. Tudományos továbbképzés	Részvétel a doktorképzésben, témavezetés stb.	összesen 0–20
4. Gyakorlati alkotások	Alkalmazott kutatások, részvétel jelentősebb hazai vagy nemzetközi kutatási projektekben (irányítása)	összesen 0–10
5. Rangos tudományos közéleti tevékenység	Nemzetközi vagy hazai tudományos testületi, szerkesztőbizottsági tagság	összesen 0–10
6. A pályázó komplex megítélése	A referáló összbenyomása a pályázó tudományos habitusáról, a pályázó tudományos munkásságának színvonaláról	összesen 0–20
3–6.		maximum 60

¹ Ahol a *jel szerepel, ott darabonként adható értékekről, egyébként összesen adható értékekről van szó.

² Legalább egy önálló vagy két társszerzővel írt könyv. Megjegyzés: a -tól; -ig határokon belül a pontszám a műben közölt új tudományos eredmények arányától és jelentőségétől függ.